

Lise Müdürleri S?n?f Gözlemi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Lise Müdürleri S?n?f Gözlemi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25392>

Ölçek Çe?idi: Geli?tirme

Kaynak/Referans:

Duykuluo?lu, A. (2016). *Lise müdürlerinin ders denetim görevine ili?kin ö?retmen görü?leri* (Yay?mlanmam?? Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi.

Sorumlu Yazar: Ayhan Duykuluo?lu

Geçerlik:

Veri toplama arac?n?n geli?tirilmesine konu ile ilgili alan yaz?n?n taranmas? ve ara?t?rman?n kuramsal k?sm?n?n yaz?lmas?ndan sonra ba?lanm??t?r. Yurtiçi ve yurtd???nda bu konuda yap?lan çal??malar?n taranmas? sonucunda toplamda 234 maddeden olu?an bir madde havuzu olu?turulmu?tur. Madde havuzunda yer alan maddeler hakk?nda dan??man ö?retim üyesi ile görü?meler yap?larak ders denetimi sürecinde önemli görülen davran??lar? içeren maddelere karar verilmi?tir. Bu süreçte baz? maddeler elenmi?, baz?lar?nda ifade de?i?iklikleri yap?lm??, baz?lar? ise tek bir ifade alt?nda birle?tirilmi?tir. Daha sonra be?li Likert tipi ölçek biçiminde bir taslak veri toplama arac? meydana getirilmi?tir. Taslak veri toplama arac? iki ana bölümden olu?mu? ve ilk bölümde kat?l?mc?lara ili?kin ki?isel bilgiler yer alm??t?r. ?kinci bölümde ise lise müdürlerinin ders denetimi görevlerini yürütürken gösterdikleri davran??lara ili?kin ö?retmen görü?lerini belirlemeyi amaçlayan ve üç faktör alt?nda toplanan maddelere yer verilmi?tir. Veri toplama arac?nda yer alan faktörler, faktör analizinden önce ders denetimi sürecine ait davran??lar temel al?narak "gözlem öncesi görü?me", "s?n?f gözlemi" ve "gözlem sonrası görü?me" olarak tasarlanm??t?r. Olu?turulan madde havuzunda gözlem öncesi görü?me a?amas?na ait 42 madde, gözlem a?amas?na ili?kin 99 madde ve gözlem sonrası görü?me a?amas?na ait ise 93 madde yer alm??t?r.

Bu a?amada ölçek ö?retmenlerin davran??lar? "benimseme" ve ö?retmen görü?leri çerçevesinde lise müdürlerinin davran??lar? "gösterme" düzeylerini ortaya koyabilmesi amacıyla iki boyutlu olarak tasarlanm??t?r. Orta bölümde davran??lar? içeren maddelere, sol bölümde ise ö?retmenlerin davran??lar? için (1) "Hiç", (2) "Az", (3) "Orta", (4) "Büyük Ölçüde" ve (5) "Tamamen" seçeneklerinden birini i?aretleyebilecekleri "Ne derecede benimsiyorsunuz?" boyutuna yer verilmi?tir. Ölçe?in sa? taraf?nda ö?retmenlerin ders denetimlerinde lise müdürlerinin gösterdikleri davran??lar? için (1) "Hiç", (2) "Nadiren", (3) "Bazen", (4) "Ço?u Zaman" ve (5) "Her Zaman" seçeneklerinden birini i?aretleyebilecekleri "Ne derecede göstermektedir?" boyutuna yer alm??t?r. Madde havuzu üzerinde dan??man ö?retim üyesi düzeltmeler yap?lm??t?r. Olu?turulan madde havuzu kapsam geçerlili?inin sa?lanabilmesi için e?itim yönetimi ve denetimi, e?itim istatisti?i ve ölçme-de?erlendirme konular?nda uzman olan ö?retim üyelerinin görü?lerine sunulmu?tur. Ortaya konulan görü?ler do?rultusunda dan??man ö?retim üyesi rehberli?inde ölçek maddelerinin baz?lar? ölçekten ç?kar?lm??t?r. Ölçekte yer alan baz? maddelerde ise ifade de?i?ikliklerine

gidilmi?tir. Uzman görü?leri al?nd?ktan sonra dan??man ö?retim üyesi ile birlikte son düzeltmeler yap?larak veri toplama arac?na pilot uygulama öncesi son ?ekli verilmi?tir.

Pilot uygulama için haz?r hale getirilen taslak veri toplama arac? geçerlik ve güvenilirlik testlerinin yap?labilmesi için Kastamonu Fen Lisesi, Kastamonu Göl, Kuze Kent ve Abdurrahmanpa?a, Mustafa Kaya ve Aytaç Erüz Anadolu Liseleri, Kastamonu Sepetçio?lu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Kastamonu Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Kastamonu K?z Anadolu ?mam Hatip Lisesi ve Kastamonu Prof. Dr. Saime ?nal Savi Sosyal Bilimler Lisesi'nde görev yapan ö?retmenlere uygulanm??t?r.

Ön uygulama yap?lan ö?retmenlerin 149'u (%63.95) erkek, 84'ü (%36.05) kad?nd?r. Ö?retmenlerin 69'unun (%29.61) bran?? say?sal, 138'inin (%59.23) bran?? sözel, 26'si'nin (%11,16) bran?? ise meslek dersleridir. Ö?retmenlerin 29'u (%12.45) fen veya sosyal bilimler liselerinde, 125'i (%53.65) Anadolu liselerinde, 79'u (%33.91) ise mesleki ve teknik liselerde görev yapmaktadır. Ö?retmenlerin k?dem ortalamas? 17.84'tür. En fazla frekansa sahip k?dem y?!? f=21 kez ile 16 y?!l, en az frekans gösteren k?dem y?!? ise bir f=1 ile iki y?!ld?r.

Veriler analiz edilmeden önce geçerlik ve güvenilirlik analizlerine uygun olup olmad?klar? test edilmi?tir. Ölçekten elde edilen verilerin güvenilirlik de?erlendirmesi için Cronbach's Alpha güvenilirlik katsay?s? hesaplanm??t?r. Ölçekte yer alan maddelerin ay?rt edicili?ini belirlemek amacıyla madde-toplam puan? korelasyonlar? incelenmi?tir. Büyüköztürk (2013, 183) Cronbach's Alpha güvenilirlik katsay?s?nın .70'in üzerinde olmas?nın yeterli oldu?unu ve madde toplam korelasyonu .30 ve daha yüksek olan maddelerin bireyleri iyi derecede ay?rt etti?ini ileri sürmektedir. Ara?t?rmada bu de?erler alt s?n?r olarak kabul edilmi?tir.

Veri toplama arac?nda yer alan alt ölçeklerin yap? geçerlili?ini tespit etmek amacıyla aç?mlay?c? faktör analizi tekni?i olarak temel bile?enler analizi kullan?lm??t?r. Temel bile?enler analizinde de?i?kenler aras?ndaki ili?ki temel al?narak faktör ortaya koymaya dönük bir i?lem yap?lmaktadır. Bu analiz aynı özelli?i ölçen de?i?kenleri bir araya getirerek ölçme i?lemini daha az say?da de?i?kenle gerçekle?tirmeyi amaçlayan bir analizdir (Büyüköztürk, 2013, 133). Her ölçe?in tek boyutlu olup olmad??? belirlenmekte ve maddelerin faktör yük de?erleri hesaplanmaktadır. Analiz sonucunda maddelerin içinde bulduklar? faktördeki yük de?erlerinin yüksek olmas? beklenmektedir. Büyüköztürk (2002, 3-4) .60 ve üzeri yük de?erlerini "yüksek", .30 ve .59 aras? faktör yük de?erlerini ise "orta" düzey yük de?erleri olarak tan?mlamaktadır. Büyüköztürk'e (2013, 134) göre bir maddenin seçimi için faktör yük de?erinin .45 ya da daha yüksek olmas? uygundur. Bu ara?t?rmada .45 ve üzeri faktör yük de?erine sahip maddeler veri toplama arac?nda yer alm??, baz? istisna maddeler hariç bu de?erin alt?nda de?er veren maddeler ise veri toplama arac?ndan ç?kar?lm??t?r.

Analizlerin devam?nda verilerin normallik da???m?n? ortaya koyan Barlett's Küresellik Testi ve verilerin faktör analizi aç?s?ndan uygunlu?unu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testleri uygulanm??t?r. Büyüköztürk'e (2013,136) göre verilere faktör analizinin uygulanabilmesi için KMO katsay?s?nın .60'dan yüksek olmas? gerekmektedir. Hair ve di?erlerine göre (1998, 374; Akt. Kalayc?, 2008, 322) Barlett's Küresellik Testi korelasyon matrisinde de?i?kenlerin en

az?ndan bir k?sm? aras?nda yüksek düzeyde bir ili?kinin var olup olmad???n? inceleyen bir testtir ve bu testte sonucun anlaml? ç?kmas? puanlar?n normal oldu?unun bir kan?t? olarak kabul edilebilir. ?lk a?amada ölçekte yer almas? uygun olan maddelerin belirlenmesi amac?yla faktör analizi ölçe?in hem "benimseme" hem de "gösterme" boyutlar?na ayr? ayr? uygulanm???r. Son a?amada ise ölçe?in "benimseme" boyutunda yer alan verilere uygulanan analizler do?rultusunda ölçe?in faktörleri belirlenmi?tir. Çal???man?n bu bölümünde veri toplama arac?n?n "benimseme" ve "gösterme" boyutlar?nda gerçekleştirilen geçerlik ve güvenirlik analizlerine ili?kin sonuçlar aç?klanm???r.

Güvenirlik:

Ölçe?in "benimseme" boyutunda ön uygulama öncesi 65 madde yer alm???r. Verilerin faktör analizine uygun olup olmad???n? test etmek amac?yla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett's Küresellik Testleri uygulanm???r. Kaiser-Meyer-Olkin Testi örneklem büyüklü?ünün faktör analizine uygun olup olmad???n? belirlemek amac?yla kullan?lm???r. Büyüköztürk'e (2013-136) göre KMO katsay?s?n?n .60 tan büyük olmas? yeterlidir. Can'a (2013, 277) göre ise KMO katsay?s?n?n .5 ve .7 de?erleri aras?nda olmas? örneklem say?s?n?n yeterli, .7 ve üzeri de?erlerin ise örneklem say?s?n?n iyi oldu?u anlam?na gelmektedir. Analiz sonucunda KMO katsay?s? .923 olarak hesaplanm???r. Bu sonuç örneklem büyüklü?ünün faktör analizi için uygun oldu?unu göstermektedir. Barlett's Küresellik Testi sonucu ise anlaml? bulunmu?tur, ($p=.000$; $p<.001$). Bu sonuç ölçe?in "benimseme" boyutunda verilerin normal da???m gösterdi?ini ve faktör analizi için uygun oldu?unu ortaya koymaktadır.

?kinci a?amada verilere ilk önce Aç?mlay?c? Faktör Analizi (Temel Bile?enler Analizi) uygulanm?? ve bu analiz sonucunda taslak veri toplama arac?n?n gözlem öncesi görü?me faktöründe yer alan "Gözlem öncesi görü?me yeri ve saati için ö?retmenle plan yapmas?" maddesi "benimseme" boyutunda .391 faktör yük de?eri vermesi nedeniyle ölçekten ç?kar?lm???r. Madde ölçekten ç?kar?ld?ktan sonra faktör analizi tekrarlanm???r.

?kinci faktör analizi sonuçlar?na göre KMO de?eri .924 olarak gerçekleştirilmi? ve Barlett's Küresellik Testi de anlaml? ç?km???r, ($p=.000$; $p<.001$). Bu a?amada faktör yük de?eri .45'in alt?nda herhangi bir maddeye rastlanmam???r. Maddelerin faktör yük de?erleri .629 ile .986 aras?nda de?irmektedir. Aç?klanılan toplam varyans çizelgesi incelendi?inde ölçe?in öz de?eri 1.00 ve üzerinde de?er veren 12 faktörlü bir yap? ortaya koydu?u belirlenmi?tir. Bu faktörlerin aç?klanılan toplam varyans? %77.23'dür. Analizlerde bu oran?n toplam varyans?n 2/3' ü (%66) kadar veya üzeri olmas? beklenmektedir (Büyüköztürk, 2002, 479). Bu a?amada bu orana ölçe?in yedinci faktöründe (%68.05) ula???ld??? görülmektedir. Ölçe?in döndürülmü? faktör analizi sonuçlar? incelendi?inde ölçekte s?n?f gözlemi a?amas?n?n ikinci maddesi olan "Ö?retmenin derse zaman?nda girme konusundaki hassasiyetini gözlemlemesi" maddesinin hem üç hem de be?inci faktörlerde yüksek yük de?eri verdi?i ve bu yük de?erleri aras?ndaki fark?n .10'dan dü?ük oldu?u tespit edilmi?tir. Büyüköztürk'e (2013, 135) göre bu fark?n en az .10 olmas? gerekmektedir.

Maddenin üçüncü faktördeki yük de?eri .460 iken, be?inci faktördeki yük de?eri .539'dur. Her iki faktörde de yüksek yük de?erine sahip bu madde ölçekten ç?kart?lm??t?r. Ayn? ?ekilde "Ö?retmenin teknolojiyi s?n?fta kullanma becerisini gözlemlemesi" ikinci faktörde .475, be?inci faktörde .521 faktör yük de?eri vermesi nedeniyle ölçekten ç?kar?lm??t?r.

Üçüncü faktör analizi sonuçlar? incelendi?inde ölçe?in KMO katsay?s? .924, Barlett's Testi ise anlaml? ç?km??t?r, ($p=.000$; $p<.001$). Maddelerin faktör yük de?erleri .630 ile .983 aras?nda de?irmektedir. Ölçekte faktör yük de?eri .45'in alt?nda herhangi bir maddeye rastlanmam??t?r. Öz de?eri 1,00 ve üzeri olan toplam 17 faktör vard?r. Bu faktörlerin aç?klanan toplam varyanslar? %83.58'dir. E?ik de?er olarak kabul edilen %66.00 ve üzeri de?erlere (Büyüköztürk, 2002, 479) bu a?amada yedinci faktörde ula??lm??t?r. ?lk yedi faktörün aç?klanan toplam varyans? %68.33'dür. Analizde faktörler belirlenmeden önce "gösterme" boyutu için de Temel Bile?enler Analizi uygulanm??t?r.

Ölçe?in "gösterme" boyutunda analiz öncesi 62 madde yer alm??t?r. Verilerin faktör analizine uygun olup olmad??n? test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett's Küresellik Testleri uygulanm??t?r. Analiz sonucunda KMO katsay?s? .970 olarak hesaplanm??t?r. Bu sonuç örneklem büyüklü?ünün faktör analizi için oldukça iyi oldu?unu göstermektedir. Kalaycı'ya (2008, 322) göre bu de?erin .5'in üzerinde olmas? yeterlidir ancak oran ne kadar yüksekse veri seti faktör analizi yapmak için o kadar iyidir anlam?na gelmektedir. Barlett's Küresellik Testi sonucu ise anlaml? bulunmu?tur, ($p=.000$; $p<.05$). Bu sonuç ölçe?in "gösterme" boyutunda verilerin normal da?ılım gösterdi?ini ve faktör analizi için uygun oldu?unu göstermektedir.

?lk faktör analizi sonuçlar?na göre "Derse ö?retmenle birlikte girmesi" maddesi ölçe?in "benimseme" boyutunda .742 faktör yük de?eri vermesine ra?men, "gösterme" boyutunda .433 faktör yük de?eri vermesi nedeni ile ölçekten ç?kart?lm??t?r. Ölçe?in bu boyutunda öz de?eri 1.00 ve üzeri de?er veren alt? faktör yer almaktadır. Bu faktörlerin aç?klanan toplam varyanslar? %77.49'dur. Ölçe?in döndürülmü? faktör analizi sonuçlar? incelendi?inde "Ö?retmenin dili etkili kullanma becerisini gözlemlemesi" maddesi birinci faktörde .579, be?inci faktörde de .501 yük de?eri vermesi ve faktör yük de?erleri aras?ndaki fark?n .10'dan küçük olmas? nedeni ile ölçekten ç?kar?lm??t?r.

Döndürülmü? faktör analizi sonuçlar?na göre "Ö?retmenin ö?rencilerle göz temas? kurup kurmad??n? gözlemlemesi" maddesi birinci faktörde .532, be?inci faktörde ise .503 yük de?eri vermesi nedeniyle bini?ik madde olarak kabul edilmi? ve ölçekten ç?kart?lm??t?r. "Gözlemlenecek dersin tarihi ve saatini ö?retmenle birlikte belirlemesi" maddesi birinci faktörde .480, üçüncü faktörde ise .570 yük de?eri vermesine ra?men aradaki fark?n .10 de?erine yak?n olmas? ve maddenin ölçek aç?s?ndan önemli kabul edilmesi nedenlerinden dolayı ölçekten ç?kart?lmamas?na karar verilmi?tir. "Gözlem amac?n? ö?retmene aç?klamas?" maddesi birinci faktörde .476, üçüncü faktörde ise .545 de?er vermesi nedeniyle bini?ik madde kabul edilmi? ve ölçekten ç?kart?lm??t?r. "Ö?retmenin soru sorma tekniklerini gözlemlemesi" ve "Ö?retmenin grup çal??malar? yapt?r?p yapt?rmad??n? gözlemlemesi" maddeleri de farklı faktörlerde yüksek yük de?erlerine sahip olmalar? nedeni ile ölçekten ç?kar?lm??t?r. "Ö?retmenin soru sorma tekniklerini

gözlemlenmesi" maddesi birinci faktörde .514, be?inci faktörde .608; "Ö?retmenin grup çal??malar? yapt?r?p yapt?rmad???n? gözlemlenmesi" maddesi ise birinci faktörde .500, be?inci faktörde ise .526 yük de?eri vermi?tir. Bu de?erler nedeniyle maddeler ç?kart?lm?? ve verilere ikinci bir faktör analizi uygulanm??t?r.

?kinci faktör analizinde KMO de?eri .969 olarak hesaplanm??, Barlett's Testi ise anlaml? bulunmu?tur, ($p=.000$; $p<.001$). Veri setinde .45'ten dü?ük faktör yük de?erine sahip madde bulunmam?? ve faktör yük de?erleri .659 ile .853 de?erleri aras?nda de?i?mi?tir. Bu a?amada öz de?eri 1.00 ve üzeri de?er veren be? faktör bulunmu?, bu faktörlerin aç?klanan toplam varyanslar? ise %78.43 olarak gerçekte?mi?tir. Faktör döndürme sonuçlar?na göre "Ö?retmenin sordu?u sorular?n bilgi, kavrama, uygulama vb gibi düzeyini gözlemlenmesi" maddesi birinci ve be?inci faktörlerde .548 ve .514 de?erlerini vermesi nedeniyle ölçekten ç?kart?lm??t?r. Ölçekte yer alan "Ö?retmenin, ö?renci sorular?na doyurucu yan?t verip veremedi?ini gözlemlenmesi" maddesi de birinci ve be?inci faktörlerde s?ras?yla .545 ve .567 de?er vermesi nedeniyle bini?ik madde olarak kabul edilmi? ve ölçekten ç?kar?lm??t?r. "Ö?retmenin ders sonunda de?erlendirme sorular? sorup sormad???n? gözlemlenmesi" maddesinin de farklı faktörlerde (1 ve 5) birbirine çok yak?n de?erler vermesi nedeniyle (.544-.567) ölçekten ç?kar?lmas?na karar verilmi?tir. Bu maddeler ç?kart?ld?ktan sonra analiz tekrarlanm??t?r.

Analiz sonuçlar?na göre KMO de?eri .970 bulunmu? ve Barlett's Testi anlaml? ç?km??t?r, ($p=.000$; $p<.001$). Analizde .45' ten dü?ük faktör yük de?erine sahip madde bulunmam?? ve faktör yük de?erleri .603 ile .845 aras?nda de?i?mi?tir. Öz de?eri 1.00 üzerinde dört faktör bulunmu? ve bu faktörlerin aç?klanan toplam varyans? %76.89 olarak gerçekte?mi?tir. Bu a?amada ilk faktörün aç?klanan varyans? %64.17 olarak hesaplanm??t?r. Faktör döndürme sonuçlar?na göre "Gözlemlenecek dersin tarihi ve saatini ö?retmenle birlikte belirlemesi" maddesinin iki faktörde birden yüksek yük de?eri vermesine ra?men (faktör 1: .474; faktör 3: .557) ders denetimlerinde önemli bir müdür davran??? olarak kabul edilebilece?i dü?ünülerek ölçekte yer almas?na karar verilmi?tir. Bu a?amadan sonra faktörlerin belirlenmesine geçilmi? ve analizler ölçe?in "benimseme" boyutunda yer alan veriler üzerinden gerçekte?tirilmi?tir.

?lk faktör analizi sonuçlar?na göre KMO de?eri .925 olarak hesaplanm?? ve Barlett's Testi sonucu anlaml? ç?km??t?r, ($p=.000$; $p<.001$). "Gözlem sonrası görü?me zaman?n? ö?retmene bildirmesi" maddesi .424 faktör yük de?eri vermesine ra?men e?ik de?ere yak?n bir yük de?erine sahip olmas? ve ara?t?rma aç?s?ndan önemli görülmesi nedenlerinden ötürü ölçekten ç?kart?lmam??t?r. Analizde öz de?eri 1.00 ve üzeri de?er veren dokuz faktör tespit edilmi? ve bu faktörlerin aç?klanan toplam varyanslar? %74.70 olarak gerçekte?mi?tir. Faktör döndürme sonuçlar? incelendi?inde "Ö?retmenleri mesleki geli?im f?rsatlar? konusunda bilgilendirmesi" maddesi birinci ve yedinci faktörlerde yüksek yük de?erleri vermesine ra?men (.616-.521) ölçek için önemli bir madde olarak kabul edilmi? ve ölçekten ç?kart?lmam??t?r. "Ö?retmenin, ö?retim sürecinde kar??la?t??? sorunlarla ilgili çözüm önerileri üretmesi" maddesi ise birinci ve yedinci faktörlerde .580 ve .579 de?erleri vermesi ve iki de?er aras?ndaki fark?n .10'dan küçük olmas? nedeniyle (Can, 2013, 281) bini?ik madde kabul edilmi? ve ölçekten ç?kart?lm??t?r. "Ö?retmeni

yeni ö?retim yöntem ve teknikleri konusunda bilgilendirmesi" maddesinin birinci faktörde .517, yedinci faktörde ise .610 de?er vermesine ra?men önemli fark olarak kabul edilen (Bayram, 2009, 205; Büyüköztürk, 2013, 135) e?ik de?ere (.10 ve alt?) yak?n bir de?er vermesinden dolayı ölçekte yer almas?n?n uygun olaca??na karar verilmi?tir. Yine ayn? ?ekilde birinci ve yedinci faktörlerde görelî yüksek de?er veren (.463-.531) "Gözlem verilerini ö?retmenle yüz yüze payla?mas?" maddesine de ölçekte yer verilmi?tir. Faktör döndürme sonuçlar?na göre iki faktörde (1 ve 7) birbirine çok yak?n de?er veren (.553-.583) "?yi örnekleri ö?retmene sunmas?" maddesi ölçekten ç?kart?larak analiz tekrarlanm??t?r.

?kinci faktör analizi sonuçlar?na göre ölçe?in KMO de?eri .924 olarak hesaplanm??, Barlett's Testi sonucu ise anlaml? bulunmu?tur, ($p=.000$; $p<.001$). "Gözlem sonrası görü?me zaman?n? ö?retmene bildirmesi" .45'in alt?nda bir faktör yük de?eri vermesine ra?men (.420) bu a?amada ölçekte yer almas?na karar verilmi?tir. Faktör döndürme sonuçlar?na göre bini?ik maddeye rastlanmam??t?r. Di?er maddelerin faktör yük de?erleri .541 ile .986 aras?nda de?im?mektedir. E?itlikler tablosunda öz de?eri 1.00 ve üzerinde dokuz faktörün aç?klanan toplam varyanslar? %74.54 olarak hesaplanm??t?r. Faktör döndürmesi sonucunda birden fazla faktörde birbirine yak?n ve dü?ük de?er veren (faktör 1: .313, faktör 2: .333, faktör 3: .344 ve faktör 5: .334) "Ö?rencilere sorular? cevaplamalar? için verilen sürenin yeterlili?ini gözlemlemesi" maddesi ölçekten ç?kart?larak analiz tekrarlanm??t?r.

Analiz sonucunda e?itlikler tablosunda öz de?eri 1.00 ve üzeri de?er veren faktör say?s?n?n sekize dü?tü?ü saptanm??t?r. Bu sekiz maddenin aç?klanan toplam varyans? %73.02'dir. Analiz sonucunda faktör yük de?eri .419 olarak hesaplanan "Gözlem sonrası görü?me zaman?n? ö?retmene bildirmesi" maddesi bu a?amada ölçekten ç?kar?lm??t?r ve analiz tekrarlanm??t?r.

Faktörlerin belirlenmesi a?amas?nda gerçekte?tirilen dördüncü faktör analizi sonuçlar?na göre faktör yük de?eri .45'ten küçük maddeye rastlanmam??t?r. Maddelerin faktör yük de?erleri en dü?ük .563, en yüksek .985 olarak gerçekte?mi?tir. E?itlikler çizelgesinde öz de?eri 1.00 ve üzeri sekiz faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerin aç?klanan toplam varyanslar? %73.70 olarak hesaplanm??t?r. E?itlikler çizelgesinde sekiz faktör bulunmas?na ra?men faktör döndürme sonrasında sekizinci faktörde herhangi bir madde yer almam??t?r. Faktör döndürme sonuçlar?na göre ilk faktörde 13, ikinci faktörde 10, üçüncü faktörde sekiz, dördüncü faktörde yedi, be?inci faktörde be?, alt?nc? faktörde dört ve yedinci faktörde iki madde yer alm??t?r. Yedinci faktörde yer alan iki maddenin tutarl? bir faktör olu?turup olu?turmad???n? çözümlenmek amacıyla ilk önce bu iki maddenin aras?ndaki korelasyon incelenmi?tir. Faktör olu?turabilmeleri için bu korelasyonun yüksek olmas? (.30'dan büyük) beklenmektedir, (Altun???k, Co?kun, Bayraktarolu ve Y?ld?r?m, 2007, 229). Bu iki madde aras?ndaki korelasyonun .945 olarak gerçekte?i?i ve yüksek bir korelasyon de?eri verdi?i belirlenmi?tir. Bu a?amadan sonra bu faktörün di?er faktörlerle olan korelasyonu incelenmi?tir. Bir faktörün ayr? bir faktör olarak kabul edilebilmesi için di?er faktörlerle olan korelasyonunun dü?ük olmas? gerekmektedir, (Altun???k, Co?kun, Bayraktarolu ve Y?ld?r?m, 2007, 236). Oysa yedinci faktörün alt?nc? faktörle olan korelasyonunun .782 gibi yüksek bir de?er verdi?i saptanm??t?r. Bu nedenle yedinci faktörde yer alan "Ö?retmenin ba?vurdu?u

farklı öğretim yöntemlerini belirlemesi" ve "Görüşmeyi gözlemden sonra en fazla üç gün içerisinde gerçekleştirilmesi" maddeleri ölçekten çöktürülerek analiz tekrar yapılmıştır.

Gerçekleştirilen beşinci faktör analizi (temel bileşenler analizi) sonuçlarına göre ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin Testi sonucu .931 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Can, 2013, 277). Ayrıca Barlett's Küresellik Testi sonucu anlamlıdır, ($p=.000$; $p<.001$). Ölçeğin Cronbach's Alpha Güvenirlilik katsayısı .969 olarak hesaplanmıştır. Etitlikler çizelgesinde açılan toplam varyans sonucu incelendiğinde öz deeri 1.00'dan yüksek olan yedi faktör bulundu, bu yedi faktörün açılan toplam varyansının ise %72.63 olduğu, faktör döndürme işleminden sonra maddelerin alt faktör altında toplandığı ve bu alt faktörün açılan toplam varyansının %70.34 olarak ortaya çıktığı saptanmıştır. Büyüköztürk (2013, 135) faktörlerin açılan ortak varyansının .66'dan yüksek olması iyi bir sonuç olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle elde edilen toplam varyans yüzdesinin ölçeğin yapı ve kapsam açısından iyi bir ölçek olduğunu ortaya koyduğu ileri sürülebilir. Faktör analizi sonucunda Lise Müdürleri Sınf Gözlemi Ölçeğinde yer alan maddelerin alt faktör altında toplandığı belirlenmiştir. Bu faktörler, faktörler altında yer alan maddelerle ortaya konulan davranışlar temel alınarak öğretmen öğretim üyesinin de fikirleri alınarak şu şekilde adlandırılmıştır: Faktör 1: "ders gözlem stratejisinin belirlenmesi", faktör 2: "gözlem öncesi görüşme", faktör 3: "öğretmenin öğretim becerilerinin gözlenmesi", faktör 4: "öğretimi etkileyen faktörlerin gözlenmesi", faktör 5: "gözlem sonrası görüşmenin planlanması" ve faktör 6: "gözlem sonrası görüşme".

Analiz sonucunda Faktör 1 altında toplam dört madde yer almaktadır. Maddelerin faktör yük deeri .710 ve .797 arasında değişmektedir. Madde toplam korelasyon deeri ise en düşük .522, en yüksek .676 olarak hesaplanmıştır. Faktörün öz deeri 1.563, açılan varyans ise %3.325'dir.

İkinci faktör altında yer alan maddelerin faktör yük deeri .662 ve .784 arasında değişmektedir. Bu sonuçlara göre "faktör 2: gözlem öncesi görüşme" altında yer alan maddelerin faktör yük deerlerinin bu araştırmada etik deer olarak kabul edilen .45 deerinden oldukça yüksek olduğu ileri sürülebilir. Madde-toplam korelasyon deeri ise .511 ve .633 deeri arasındaadır. Faktörde yer alan maddelerin faktör yük deerlerinin ve madde-toplam korelasyonlarının oldukça yüksek olduğu iddia edilebilir. Faktörün öz deeri 3.286, açılan varyans ise %6.991 olarak hesaplanmıştır. Bu deerle faktör 2, ölçeğin toplamında yer alan deikenliğin %6.991'ini açıklamaktadır.

Faktör 3 altında yer alan maddelerin faktör yük deerlerinin .636 ve .812 deeri arasında deiktiği gözlenmektedir. Bu anlamda maddelerin faktör yük deerlerinin oldukça yüksek olduğu ileri sürülebilir. Can (2013, 269) bir maddenin ölçekte kalabilmesi için faktör yük deerinin .45 olması yeterli olduğunu, hatta faktör yük deeri .30 olan maddelere bile ölçeklerde yer verilebileceğini belirtmektedir. Madde-toplam korelasyonları incelendiğinde ise maddelerin

tümünün de?erlerinin .45'ten yüksek oldu?u saptanm??t?r. "Faktör 3: ö?retmenin ö?retim becerilerinin gözlenmesi" alt?nda yer alan maddelerin madde toplam korelasyonlar? .567 ile .738 de?erleri aras?nda de?i?mektedir. E?itlikler çizelgesi incelendi?inde faktörün öz de?erinin 3.884, aç?klanan varyans?n?n ise %8.264 oldu?u gözlenmektedir.

Faktör 4 alt?nda yer alan maddelerin faktör yük de?erlerinin .537 ve .830 aras?nda de?i?ti?i gözlenmektedir. Madde-toplam korelasyon de?erleri ise .487 ve .713 de?erleri aras?nda de?i?mektedir. Bu ba?lamda maddelerin faktör yük ve madde-toplam korelasyon de?erlerinin oldukça yüksek oldu?u ileri sürülebilir. Faktörün öz de?eri 2.570 ve aç?klanan varyans? ise %5.469 olarak hesaplanm??t?r. Faktör 4, ölçekte yer alan toplam de?i?kenli?in %5.469'unu kar??lamaktad?r.

Faktör 5 alt?nda yer alan maddelerin faktör yük de?erleri .565 ve .771 aras?nda de?i?mektedir. Madde-toplam korelasyon de?erleri ise en dü?ük .513, en yüksek .580 olarak hesaplanm??t?r. Faktörün öz de?eri 1.808, aç?klanan varyans? ise %3.874'tür.

maddelerin faktör yük de?erlerinin .601 ile .769 aras?nda de?i?ti?i gözlenmektedir. Bu de?erlerin ara?t?rmada e?ik de?er olarak al?nan .45 de?erinin oldukça üstünde oldu?u ileri sürülebilir. Maddelerin madde-toplam korelasyonlar?n?n tamam?n?n da .30 de?erinden yüksek oldu?u saptanm??t?r. Madde-toplam korelasyon de?erleri .556 ile .725 de?erleri aras?nda de?i?mektedir. E?itlikler çizelgesi incelendi?inde faktörün öz de?erinin 19.951 oldu?u gözlenmektedir. Bu de?erle "faktör 6" öz de?eri en yüksek faktördür. Faktör 6'n?n aç?klanan varyans de?eri %42.449 olarak hesaplanm??t?r. Bu de?er faktör 6'n?n, ölçe?in toplam?nda yer alan de?i?kenli?in yakla??k olarak yar?s?n? tek ba??na kar??lad??n? ortaya koymaktad?r.

Ölçe?in Kaiser-Meyer-Olkin Testi sonucu .931, Barlett's Küresellik Testi sonucu .000, aç?klanan toplam varyans %70,344 ve Cronbach Alpha de?eri .969 olarak hesaplanm??t?r.

- 1)Gözlem ara?lar? ile ilgili ö?retmeni bilgilendirmesi
- 2)Gözlem plan?n? ö?retmenle birlikte yapmas?
- 3)Ö?retmene denetim sürecinde bir gözlemci olarak rolünü aç?klamas?
- 4)Gözlemlenecek dersin tarihi ve saatini ö?retmenle birlikte belirlemesi
- 5)Ö?retmene gözlem s?ras?nda uyulacak kurallar? bildirmesi
- 6)Ö?retmene dersin kazan?mlar?n?n neler oldu?unu sormas?
- 7)Ö?retmenden derste kullanaca?? de?erlendirme yöntemlerine dair bilgi almas?
- 8)Ö?retmenden derste kullanaca?? araç gereçlerle ilgili bilgi almas?
- 9)Ö?retmene dersin ama?lar?n?n neler oldu?unu sormas?
- 10)Ö?retmene gözlem sonuçlar?n?n nas?l de?erlendirilece?ini bildirmesi
- 11)Ö?rencilerin derse aktif kat?l?m? için ö?retmenin plan yap?p yapmad??n? belirlemesi
- 12)Ö?retmenden etkinliklerin ama?larla nas?l ba?da?t?r?ld??n?n aç?klanmas?n? istemesi

- 13) Öğretmenin farklı öğrencilerden görüş almaya çalışıp çalışmadığını gözlemlemesi
- 14) Öğrencilerin sınıfta kurallara uyup uymadığını gözlemlemesi
- 15) Dersin sunum hızının öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğunu gözlemlemesi
- 16) Dersin sonunda öğretmenin konuyu özetleyip özetlemediğini gözlemlemesi
- 17) Öğrencilerin derse aktif olarak katılıp katılmadığını gözlemlemesi
- 18) Dersin ilerleğinde önceden belirlenen zamanlamaya uyulup uyulmadığını gözlemlemesi
- 19) Öğretmenlerin öğrencilere isimleri ile hitap edip etmediğini gözlemlemesi
- 20) Öğretmenin beden dilini etkili biçimde kullanıp kullanmadığını gözlemlemesi
- 21) Dersin sonunda ödev verilip verilmediğini gözlemlemesi
- 22) Dersten öğretmenle birlikte çalışması
- 23) Ders ilerlenirken verilen örneklerin somutluğunu gözlemlemesi
- 24) Ders araçlarının konunun içeriğine uygunluğunu gözlemlemesi
- 25) Öğretmenin konuyu önceki öğrenilenlerle ilişkilendirip ilişkilendirmediğini gözlemlemesi
- 26) Dersin amaçlarının başarılı şekilde açıklanıp açıklanmadığını gözlemlemesi
- 27) Öğretmenin derse ilgi çekme etkinliklerini gözlemlemesi
- 28) Öğretmenin öğretim materyallerini kullanma becerisini gözlemlemesi
- 29) Sınıf yerleşim düzeninin öğretim yöntemlerine uygunluğunu gözlemlemesi
- 30) Öğretmenin mesleki gelişimi ile ilgili öncelikleri belirlemesi
- 31) Öğretmen için geleceğe dönük performans hedefleri belirlemesi
- 32) Gözlem sürecinde planlanan hedeflere ulaşıp ulaşamadığını belirlemesi
- 33) Öğretmenin öğretimdeki güçlü ve zayıf taraflarını belirlemesi
- 34) Gözlemden elde ettiği verileri sınıflandırdığı tablo haline getirmesi
- 35) Öğretimle ilgili yeni gelişmeleri takip etmesi konusunda öğretmeni teşvik etmesi
- 36) Öğretmenleri mesleki gelişim fırsatları konusunda bilgilendirmesi.
- 37) Öğretmenin öğretiminde belirlediği eksikliklerini yapıcı biçimde eleştirmesi
- 38) Öğretmenin mesleki bir yardım endişe duymadan talep etmesine ortam hazırlaması
- 39) Ders planlarının hazırlanmasında öğretmenlere rehberlik etmesi
- 40) Gözlem sonrası görüşmeyi öğretmene özetlemesi
- 41) Gözlem verilerini öğretmenle yüz yüze paylaşması
- 42) Öğretmeni değerlendirirken düşüncelerini açıklama fırsatı tanıması
- 43) Öğretmeni yeni öğretim yöntem ve teknikleri konusunda bilgilendirmesi
- 44) Yapılan değerlendirmeleri belirli somut gözlem sonuçları ile eleştirerek sunması
- 45) Öğretmene geliştirme planı vermesi
- 46) Öğretmene çalışmalarına ilişkin kaynakları nereden temin edebileceğini söylemesi
- 47) Geliştirme planı ile ilgili öğretmenin fikirlerini de alması

Toplam 47 madde

Derecelendirme: 1=hiç, 2=nadiren, 3=bazen, 4=çoğu zaman, 5=her zaman

?leti?im: duygulu.duygulu39@gmail.com

PDF: [lise-mudurleri-sinif-gozlemi-olcegi-toad.pdf](#) [lise-mudurleri-sinif-gozlemi-olcegi-toad.pdf](#)

Link: tez.yok.gov.tr

ARABPSYCHOLOGY.COM